

سالنامه زرتشتی
(باستانی ایران)

فروردین

۱. اورمزد : جشن نوروز جمشیدی (فروردینماه باستانی)
۲. وهمن
۳. اردیبهشت
۴. شهریور
۵. سپندارمزد
۶. خرداد : زادروز و برگزینش اشو زرتشت
۷. امرداد : زیارت پیر هریشث
۸. دی باذر
۹. آذر
۱۰. آبان
۱۱. خور
۱۲. ماه
۱۳. تیر (سیزده بدر)
۱۴. گوش
۱۵. دی بمهر
۱۶. مهر
۱۷. سروش
۱۸. رشن
۱۹. فروردین : فروردینگان- روز گرامیداشت فرَوهر نیاکان
۲۰. ورهram
۲۱. رام
۲۲. باد
۲۳. دی بدین
۲۴. دین
۲۵. ارد
۲۶. اشتاد
۲۷. آسمان

۲۸. زامیاد

۲۹. مانتره سپند

۳۰. انارام

۳۱. اورمزد (اردیبهشتماه باستانی)

آردیبهشت

۱. وهمن
۲. اردیبهشت : آردیبهشتگان - نیایش در آتشکده
۳. شهریور
۴. سپندارمزد
۵. خرداد
۶. امرداد
۷. دی باذر
۸. آذر
۹. آبان
۱۰. خور : آغاز گاهانبار میدیوزرم گاه - آفرینش آسمان
۱۱. ماه
۱۲. تیر
۱۳. گوش
۱۴. دی بمهر : پایان گاهانبار میدیوزرم گاه
۱۵. مهر
۱۶. سروش
۱۷. رشن
۱۸. فروردین
۱۹. ورهرام
۲۰. رام
۲۱. باد
۲۲. دی بدین
۲۳. دین
۲۴. ارد
۲۵. اشتاد
۲۶. آسمان
۲۷. زامیاد

۲۸. ماترہ سپند

۲۹. انارام

۳۰. اورمزد (خوردادماہ باستانی)

۳۱. وہمن

خرداد

۱. اردیبهشت
۲. شهریور
۳. سپندارمزد
۴. خرداد : خوردادگان- شادی و نیایش به یاد این امشاسپند
۵. امرداد
۶. دی باذر
۷. آذر
۸. آبان
۹. خور
۱۰. ماه
۱۱. تیر
۱۲. گوش
۱۳. دی بمهر
۱۴. مهر
۱۵. سروش
۱۶. رشن
۱۷. فروردین
۱۸. ورهرام
۱۹. رام
۲۰. باد
۲۱. دی بدین
۲۲. دین
۲۳. ارد
۲۴. اشتاد : زیارت پیر سبز
۲۵. آسمان
۲۶. زامیاد
۲۷. مانتره سپند

۲۸. انارام

۲۹. اورمزد (تیرماه باستانی)

۳۰. وهمن

۳۱. اردیبهشت

تیر

۱. شهریور
۲. سپندارمزد : زیارت پیر نارستانه
۳. خورداد
۴. امرداد
۵. دی باذر
۶. آذر
۷. آبان
۸. خور : آغاز گاهانبار میدیوشهم گاه - آفرینش آب
۹. ماه
۱۰. تیر : تیرگان- آشتی میان ایران و توران، نظافت و پاکی و پاشیدن آب روی هم
۱۱. گوش
۱۲. دی بمهر : پایان گاهانبار میدیوشهم گاه
۱۳. مهر : زیارت پارس بانو
۱۴. سروش
۱۵. رشن
۱۶. فروردین
۱۷. ورهرام
۱۸. رام
۱۹. باد
۲۰. دی بدین
۲۱. دین
۲۲. ارد
۲۳. اشتاد
۲۴. آسمان
۲۵. زامیاد
۲۶. مانتیره سپند
۲۷. انارام

۲۸. اورمزد (امردادماه باستانی)

۲۹. وهمن

۳۰. اردیبهشت

۳۱. شهریور

امرداد

۱. سپندارمزد
۲. خورداد
۳. **امرداد : امردادگان** - به یاد امشاسپند جاودانگی در طبیعت شادی میکنند
۴. **دی باذر**
۵. آذر
۶. آبان
۷. خور
۸. **ماه**
۹. تیر
۱۰. **گوش**
۱۱. **دی بمهر**
۱۲. **مهر : زیارت پیر نارکی**
۱۳. سروش
۱۴. رشن
۱۵. فروردین
۱۶. ورهرام
۱۷. **رام**
۱۸. باد
۱۹. **دی بدین**
۲۰. دین
۲۱. ارد
۲۲. اشتاد
۲۳. آسمان
۲۴. زامیاد
۲۵. ماتتره سپند
۲۶. انارام
۲۷. **اورمزد** (شهریورماه باستانی)

۲۸. وهمن

۲۹. اردیبهشت

۳۰. شهریور : شهریورگان-به یاد امشاسپند شهریاری و توانایی شادی میکنند

۳۱. سپندارمزد

شہریور

۱. خورداد
۲. امرداد
۳. دی باذر
۴. آذر
۵. آبان
۶. خور
۷. ماہ
۸. تیر
۹. گوش
۱۰. دی بمہر
۱۱. مہر
۱۲. سروش
۱۳. رشن
۱۴. فروردین
۱۵. ورہرام
۱۶. رام
۱۷. باد
۱۸. دی بدین
۱۹. دین
۲۰. ارد
۲۱. اشتاد : آغاز گاہنبار پیتی شہم گاہ - آفرینش زمین
۲۲. آسمان
۲۳. زامیاد
۲۴. مانتہرہ سپند
۲۵. انارام : پایان گاہنبار پیتی شہم گاہ
۲۶. اورمزد (مہرماہ باستانی)
۲۷. وہمن

۲۸. اردیبهشت

۲۹. شهریور

۳۰. سپندارمزد

۳۱. خرداد

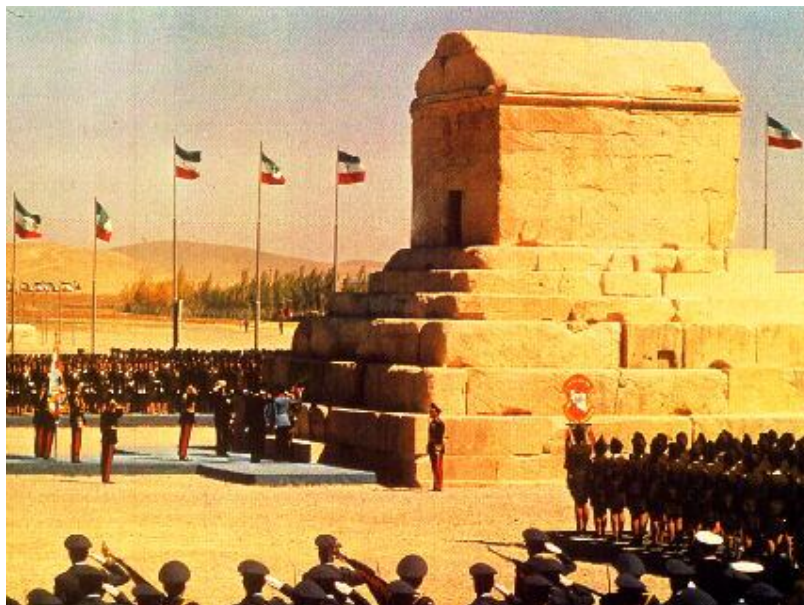
مهر

۱. امرداد
۲. دی باذر
۳. آذر
۴. آبان
۵. خور
۶. ماه
۷. تیر
۸. گوش
۹. دی بمهر
۱۰. مهر : مهرگان- به یاد ایزدمهر یا میترا، ۶ روز جشن، روز پیروزی ایرانیان بر زهاک
۱۱. سروش
۱۲. رشن
۱۳. فروردین
۱۴. ورهرام
۱۵. رام : مهرگان خاصه
۱۶. باد
۱۷. دی بدین
۱۸. دین
۱۹. ارد
۲۰. اشتاد : آغاز گاهانبار ایاسرم گاه - آفرینش گیاهان
۲۱. آسمان
۲۲. زامیاد
۲۳. ماتره سپند
۲۴. انارام : پایان گاهانبار ایاسرم گاه
۲۵. اورمزد (آبانماه باستانی)
۲۶. وهمن
۲۷. اردیبهشت

۲۸. شہریور

۲۹. سپندارمزد

۳۰. خورداد

آبان

۱. امرداد
۲. دی باذر
۳. آذر
۴. آبان : آبانگان - به یاد ایزد پاکی و نگهبان آب، آناهیتا در طبیعت شادی میکنند.
۵. خور
۶. ماه
۷. تیر
۸. گوش
۹. دی بمهر
۱۰. مهر
۱۱. سروش
۱۲. رشن
۱۳. فروردین
۱۴. ورهرام
۱۵. رام
۱۶. باد
۱۷. دی بدین
۱۸. دین
۱۹. ارد
۲۰. اشتاد
۲۱. آسمان
۲۲. زامیاد
۲۳. مانتره سپند
۲۴. انارام
۲۵. اورمزد (آذرماه باستانی)
۲۶. وهمن
۲۷. اردیبهشت

۲۸. شہریور

۲۹. سپندارمزد

۳۰. خورداد

آذر

۱. امرداد
۲. دی باذر
۳. آذر: آذرگان - گرامیداشت آتش، اوستا خوانی و شادی میکنند
۴. آبان
۵. خور
۶. ماه
۷. تیر
۸. گوش
۹. دی بمهر
۱۰. مهر
۱۱. سروش
۱۲. رشن
۱۳. فروردین
۱۴. ورهرام
۱۵. رام
۱۶. باد
۱۷. دی بدین
۱۸. دین
۱۹. ارد
۲۰. اشتاد
۲۱. آسمان
۲۲. زامیاد
۲۳. مانتره سپند
۲۴. انارام
۲۵. اورمزد: دیگان یکم (دیماه باستانی)
۲۶. وهمن
۲۷. اردیبهشت

۲۸. شہریور

۲۹. سیندارمد

۳۰. خورداد : شب یلدا

دی

۱. امرداد
۲. دی بآذر : دیگان دوم
۳. آذر
۴. آبان
۵. خور : درگذشت اشوزرتشت
۶. ماه
۷. تیر
۸. گوش
۹. دی بمهر : دیگان سوم
۱۰. مهر : آغاز گاهانبار میدیارم گاه - آفرینش جانوران
۱۱. سروش
۱۲. رشن
۱۳. فروردین
۱۴. ورهرام : پایان گاهانبار میدیارم گاه
۱۵. رام
۱۶. باد
۱۷. دی بدین : دیگان چهارم
۱۸. دین
۱۹. ارد
۲۰. اشتاد
۲۱. آسمان
۲۲. زامیاد
۲۳. مانتره سپند
۲۴. انارام
۲۵. اورمزد (بهمنماه باستانی)
۲۶. وهمن : بهمنگان- به یاد امشاسپند وهمن، کشتار و خوردن حیوانات ممنوع است.

۲۷. اردیبهشت

۲۸. شهریور

۲۹. سپندارمزد

۳۰. خرداد

بهمن

۱. امرداد
۲. دی باذر
۳. آذر
۴. آبان
۵. خور
۶. ماه
۷. تیر
۸. گوش
۹. دی بمهر
۱۰. مهر : جشن سده - آتش بزرگی در میدان بزرگ شهر یا روستا ایجاد کرده و اوستا میخوانند
۱۱. سروش
۱۲. رشن
۱۳. فروردین
۱۴. ورهرام
۱۵. رام
۱۶. باد
۱۷. دی بدین
۱۸. دین
۱۹. ارد
۲۰. اشتاد
۲۱. آسمان
۲۲. زامیاد
۲۳. مانتره سپند
۲۴. انارام
۲۵. اورمزد (اسفندماه باستانی)
۲۶. وهمن
۲۷. اردیبهشت

۲۸. شهر یور

۲۹. سپندارمزد : سپندارمزگان - روز زن و زمین. بزرگداشت مادر

۳۰. خورداد

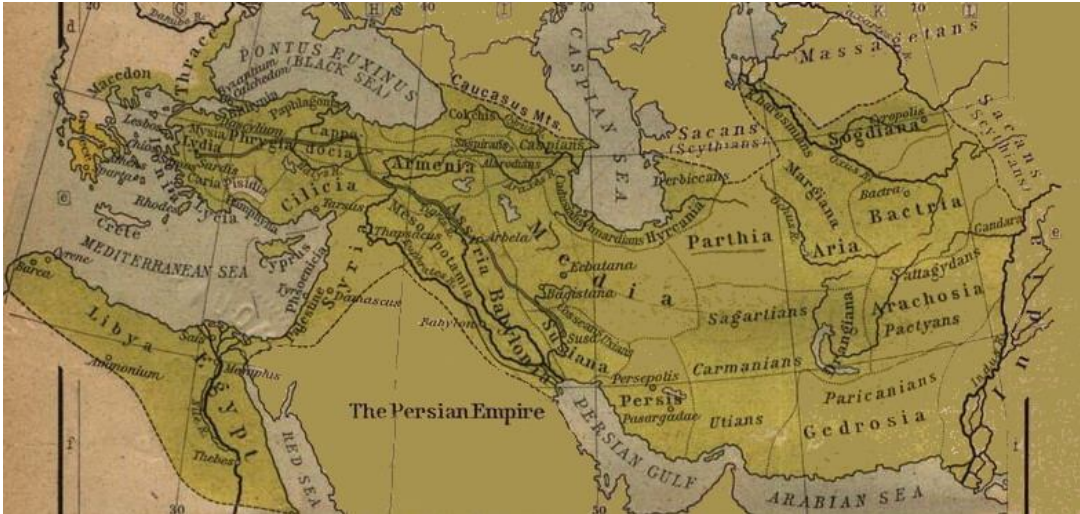
اسفند

۱. امرداد
۲. دی بآذر
۳. آذر
۴. آبان
۵. خور
۶. ماه
۷. تیر
۸. گوش
۹. دی بمهر
۱۰. مهر
۱۱. سروش
۱۲. رشن
۱۳. فروردین
۱۴. ورهرام
۱۵. رام
۱۶. باد
۱۷. دی بدین
۱۸. دین
۱۹. ارد
۲۰. اشتاد
۲۱. آسمان
۲۲. زامیاد
۲۳. مانتره سپند
۲۴. انارام
۲۵. آهَنَوَد : آغاز پنجه - آغاز گاهانبار همس پت میدیم - آفرینش انسان
۲۶. اُشْتَوَد
۲۷. سِپَنْتَمَد

۲۸. وُهوختَر

۲۹. وهیشتو ایشْت : پایان پنجه - پایان گاهان بار همس پت میدیم

۳۰. اورداد : کیسه هر چهار سال یکبار.

توضیحات :

۱. در گاهشماری زرتشتی سال از ابتدای نوروز آغاز میشود و به مانند گاهشماری امروزی، سال ۲۶۵ روز دارد.
۲. در گاهشماری زرتشتی همه ۱۲ ماه، ۳۰ روز دارند. در عوض ۵ روز آخر سال متعلق به هیچ ماهی نیستند.
۳. کبیسه در گاهشماری زرتشتی هم وجود دارد و هر ۴ سال یا ۵ سال یکبار سال ۲۶۶ روز میشود. در دوران باستان کبیسه را ۱۲۰ سال یکبار میگرفتند که آن سال ۱۳ ماه داشت. ولی پس از اسلام دیگر حاکمیتی نبود که این را محاسبه کند و بدین شکل گاهشماری ایرانی مغشوش شده و فصلها از جای خود خارج شدند. تا اینکه خیام با محاسبه دقیق دوباره اوضاع را تثبیت کرد. امروز گاهشماری زرتشتی در قوانین کبیسه از گاهشماری ملی تبعیت میکند و از این نظر دیگر مشکلی ایجاد نمیشود.
۴. در گاهشماری زرتشتی روزهای هر ماه نامی مخصوص به خود دارند. بنابراین بیش از اینکه تکیه بر روی اعداد روزها باشد، تکیه بر روی نامهای روزها میباشد. مناسبتها را با نام روز و ماه میشناسند و نه با عدد روز و نام ماه. ۱۲ تا از نامهای روزها، همان نامهای ماهها است و دیگر نامها از سایر ایزدان و عناصر زرتشتی گرفته شده اند.
۵. هفته به آن شکلی که در سایر گاهشماریها مبینیم، در این گاهشماری وجود ندارد. بدین معنی که در گاهشماریهای دیگر، هفته ها مستقل از ماهها و سالها هستند. روزهای هفته در ماهها و سالها حرکت میکنند و ثابت نیستند. روز تعطیل و مقدس هفته در هر ماه و هر سال تغییر میکند و این باعث میشوند که مناسبتهای مذهبی و روزهای مقدس هر سال در یک روز از هفته قرار گیرد و ضمناً مفهوم آغاز و پایان ماه چندان اهمیتی ندارد. اما از آنجایی که زرتشتی ها با مناسبتهای مذهبی خود زندگی میکنند، ترکیبی ساخته اند که در آن همواره مناسبتها ثابتند. روزهای یکم (اورمزد=هورامزدا) و هشتم (دی باذر= آفریننده آتش) و پانزدهم (دی بمهر= آفریننده مهر) و بیست و سوم (دی بدین= آفریننده دین) از هر ماه عملاً روزهای مقدس و تعطیل هستند. بنابراین همیشه ماهها با یک حالت شروع شده (با تعطیلی) و به یک شکل پیش میروند. همچنانکه در مسیحیت یکشنبه، در یهودیت شنبه و در اسلام آدینه روز خدا قلمداد میشود، در دین زرتشتی نیز ۴ روز در ماه روز خدا بوده و مخصوص نیایش و عبادت هستند. اگر قرار بود هفته در تقویم زرتشتی وجود داشته باشد و مثلاً آدینه یا شنبه یا یکشنبه تعطیلی باشد، آنوقت اورمزد و ... در طول هفته حرکت میکرد و گاهی تعطیل و گاهی ناتعطل بود و بی استفاده میشد. ضمن اینکه گاهانبارها و روزهای مهم دیگری مثل جشنهای ماهیانه گاهی تعطیل و گاهی ناتعطل میشد. اگر قرار بود آنها را هم تعطیل کنند آنوقت با توجه به تعطیلی های آخر هفته شاید نیمی از سال تعطیل شده و نمیشد کار کرد. همین مشکل را ما در تقویم قمری و خورشیدی مسلمانان داریم که در آن تعطیلات گوناگون به تعطیلات آخر هفته اضافه شده و باعث ضربه به کار جامعه میشوند.
۶. زرتشتیان ۱۵ جشن برابری روز و ماه دارند. این ۱۵ روز ویژه، هر کدام در ماه ویژه خود قرار گرفته اند. بنابراین در هر ماه یک روز جشن دارند که در آنروز به یاد یک پدیده مقدس میباشند (در دیماه ۴ جشن دارند). مثلاً روز فروردین در فروردینماه (فروردینگان)، روز اردیبهشت از اردیبهشتمه (اردیبهشتگان) و جشنها در اینجا با رنگ سرخ نمایان شده اند.
۷. در دی چهار بار جشن های برابری گرفته میشدند. چهار روز مقدس در ماه دی باستانی را دیگران یکم تا چهارم گویند.
۸. تنها روز غمناک زرتشتیان روز درگذشت اشو زرتشت در ۵ دی میباشد. هرچند زرتشتیان اهل عزاداری نیستند. بلکه در این روز بیشتر به دعا و نیایش میپردازند.

۹. جشن نوروز وابستگی به زرتشتیان نداشته و جنبه ملی دارد. جشنهای ایرانی در درجه نخست حالتی طبیعی و کیهان شناسی دارند. به همین دلیل نمیتوان آنها را محدود به یک دوره کرد. احتمالاً اجداد ما از روز نخست این جشنها را برگزار میکردند. اما استوره ها به این جشنها غنا بخشیده اند و این جشنها زمانی است برای یادآوری استوره ها. طبق استوره های ایران، نوروز جمشیدی توسط جمشید پادشاه استوره ای، شکل گرفت و از آن تاریخ تا امروز همه ایرانیان از جمله زرتشتیان این جشن را سرآمد جشنهای خود و بیانگر همه هویت و فرهنگ و تاریخ خود میدانند. هرچند از دید زرتشتیان، روز نخست سال روز اورمزد نیز هست و به این جهت که نخستین اورمزد روز سال است، میتواند جنبه دینی مهمی هم داشته باشد. زرتشتیان و ایرانیان باستان از ۵ روز مانده به نوروز تا روز ششم نوروز که زادروز اشو زرتشت است، با آیین های ویژه به جشن میپرداختند و هنوز هم تا اندازه ای میپردازند. گذاردن سبزه در سفره سال نو، نشانی از امرداد امشاسپند و سکه نشانی از شهریور امشاسپند میباشد. ماهی قرمز هم نمادی از آناهیتا ایزدبانو میباشد. در آیین زرتشتی هیچ تأکیدی بر هفت سین (یا هفت سینی) بودن در سفره نیست. بلکه باید بهترین نعمتهای اهورایی در سفره موجود باشد. همچنانکه امروز هم در سفره هفت سین ایرانیان، برنج و میوه و ماهی قرمز و نان و ... هم موجود است. گروهی به جای هفت سین، هفت شین (شیرینی و شراب و ...) را طراحی میکنند و گروهی هفت میوه. به هر حال همه اینها ریشه در آیینی ملی دارد.

۱۰. سبزه بدر درست به همین شکلی که امروز اجرا میشود در ایران باستان هم اجرا میشده است و همانند نوروز اختصاص به زرتشتیان ندارد و آیینی ملی است. منتها با این تفاوت بزرگ که در ایران باستان هیچ عددی از جمله ۱۳ نخس نبود. بلکه در این روز که نخستین تیر روز سال است، ایرانیان به دامان طبیعت رفته و با نیایش از خدا میخواهند تا ایزد تیشتر _تیر_ که ایزد باران است، سالی پربرکت ایجاد کند. منتها امروزه ما گمان میکنیم که این روز را به این جهت بیرون میرویم که اگر درون خانه بمانیم، نحوست دامنگیر ما میشود!

۱۱. مهرگان بزرگترین جشن زرتشتیان و سمبل هویتی آنان میباشد. درحالیکه این جشن نیز مانند نوروز یک جنبه طبیعی و کیهان شناسی دارد (پایان فصل گرما) و یک جنبه استوره ای و ملی (پایان دوره غمناک زهاک با پیروزی انقلاب کاوه آهنگر و آغاز پادشاهی فریدون) به همین دلیل هر ایرانی باید به این جشن توجه ویژه داشته باشد. بعد دینی آن به یاد ایزدمهر یا میترا میباشد. این جشن در دهم مهر امروزمین آغاز شده و ۶ روز به طول می انجامد.

۱۲. جشن سده پس از مهرگان بزرگترین جشن زرتشتیان است. که رواج و مقبولیت بیشتری در میان ایرانیان مسلمان داشته و دارد. این جشن نیز مانند نوروز و مهرگان یک جنبه طبیعی و کیهان شناسی دارد (گذشتن از اوج سرما) و یک جنبه استوره ای (یادمانی از پیدایش آتش و نمادی از عصر هوشنگ شاه). در بعضی استانها مانند کرمان و ... این جشن را مسلمانان و یهودیان و ... نیز برگزار میکنند. این جشن به مناسبت گذشت ۱۰۰ روز از آغاز زمستان بزرگ (آبان) در دهم بهمن امروزمین گرفته میشود. ضمن اینکه در این روز ۵۰ و ۵۰ شب (مجموع سده) به بهار باقی مانده است. در این مراسم آتشی بسیار بزرگ برپا میکنند. این جشن وارون یلدا و چهارشنبه سوری و بعضی رسوم نوروزی اصلاً حالت خانوادگی و فامیلی نداشته و باید توسط مردم یک شهر یا یک روستا برگزار شود. خاصیت این جشن ایجاد نوعی همبستگی و همدلی میان مردم یک شهر یا یک روستا میباشد. جنبه دینی جشن سده از این جهت است که این جشن بزرگترین جشن آتش در طول سال است و همه ما اهمیت آتش را در دین زرتشتی میدانیم.

۱۳. تیرگان سومین جشن بزرگ زرتشتیان است. تیرگان هم مانند مهرگان و سده و نوروز یک جنبه طبیعی و انسانی و یک جنبه ملی و استوره ای دارد. جنبه طبیعی آن رسیدن به اوج گرمای تابستانی میباشد. جنبه ملی آن چنین است که

این روز سالگرد پاک‌گرفتن صلح میان ایران و توران می‌باشد. و همچنین یادمانی از آرش کمانگیر قهرمان استوره ای ایران. جنبه مذهبی آن ستایش ایزد تیر یا تیشتر که ایزد باران است، می‌باشد.

۱۴. زادروز اشوزرتشت، دیگر جشن بزرگ زرتشتیان در ۶ فروردین برگزار میشود. و آنرا نوروز بزرگ میخوانند.

۱۵. جشن یلدا درست مانند جشنهای نوروز و سده اختصاص به زرتشتیان ندارد و بعد ملی آن بسیار پررنگ تر است. میتراثیستها این شب را شب تولد میترا میدانستند. بر اساس آیینها، خورشید در شب نخستین روز زمستان (که درازترین شب است) زاده شده است. بر این اساس خورشید روز به روز بزرگتر میشود تا اینکه در نوروز موفق میشود تا بر سرما چیره شده و به جهان زندگی ببخشد. نکته جالب اینجاست که اروپاییان در سده های دوم و سوم و چهارم میلادی کاملا به آیین و فلسفه میتراثیسم خو گرفته بودند و چنان به این آیین علاقه نشان میدادند که کلیسا مجبور شد به شکل جعلی تولد مسیح را در شب تولد میترا قرار دهد (کریسمس) تا اروپاییان مسیح را به جای میترا بنشانند. پس از مسلمان شدن مردم ایران، گاهشماری پیشین فراموش شد اما پس از تشکیل گاهشماری نو، همچنان همه مردم ایران به شکلی شگفت تصمیم گرفتند تا شب یکم زمستان را با نام شب چله بزرگ جشن بگیرند.

۱۶. چهارشنبه سوری با توجه به نکته ای که پیش از این گفتم، نمیتواند جشنی باستانی باشد. چراکه پیش از ۱۴۰۰ سال پیش چیزی به نام چهارشنبه در ایران اهمیت نداشت. البته ۵ روز پایان سال را زرتشتیان به انجام آیینهای دینی خود گذرانده و ضمنا در شب آخر سال مراسم آتش افروزی انجام میگرفته است. اما پس از مسلمان شدن مردم ایران، به شکل جالبی، مردم ایران بر آن شدند که به یاد آیینهای گذشته خود در شب چهارشنبه پایان سال مراسم آتش افروزی را انجام دهند تا بدین شکل هم جشنهای آتش (آذرگان و سده و ... که همگی فراموش شده بودند) از یاد نروند و هم جانشینی داشته باشند برای آیینهای گذشتگان در روزهای پایانی سال (پنجه). ضمن اینکه آیین خوردن آجیل و جمع شدن خانواده به دور هم و شاد بودن هم باز آیینی باستانی است. بنابراین مراسم جشن سوری هم مراسمی ملی است و متعلق به همه ایرانیان.

۱۷. توجه شود ماه آرمرداد (با فتح یکم) درست می‌باشد که به معنی فرشته جاودانگی می‌باشد و اگر "الف" آن را برداریم کلمه مرداد تشکیل میشود که به معنی فرشته مرگ می‌باشد. ضمن اینکه روز سپندارمزد همان روز اسفند می‌باشد و جشن اسفندگان همان سپندارمزگان. بهتر است واژه آردیبهشت را هم با فتح یکم بخوانیم. پیشوند آرد همان آرت در زبانهای باستانی ایران به معنای راستی است. همچون اردشیر، اردوان، اردبیل، اردستان، اردکان و ... و آرد معنایی ندارد.

۱۸. گاهشماری که به نام خورشیدی معروف است و حکیم خیام بنیان نهاد تنها یک تفاوت با گاهشماری زرتشتی ایران باستان دارد و آن این است که در این گاهشماری، ۶ ماه نخست ۳۱ روز و ۶ ماه دوم ۳۰ روز دارند. در حالیکه در گاهشماری باستانی همه ماهها ۳۰ روزه می‌باشند. همین اختلاف کوچک باعث میشود که تنها فروردین ماه در دو گاهشماری بر هم منطبق باشد و پس از آن این ماههای باستانی هستند که زودتر از ماههای امروزی آغاز و پایان میگیرند. گاهشماری ما اساس را بر تنظیم امروزی قرار داده است تا بتوانیم با نگاه به آن هر دو گاهشماری امروزی و باستانی را یکجا درک کنیم. و به آسانی تشخیص دهیم که هر رویداد در چه روزی واقع شده است. در ۶ ماه نخست، در هر ماه، روزهای زرتشتی یکروز به سمت بالا شیفت میشود. و روزهای یکم و سی ام ماه همنام هستند. اما در ۶ ماه دوم سال، روزهای زرتشتی ثابت و بی حرکت میمانند. توجه داشته باشید که به همین دلیل جشن شهریورگان در امردادماه امروزی و جشن دیگان یکم در آذرماه و جشن بهمنگان در دی و جشن سپندارمزگان (اسفندگان) در ماه بهمن خیامی افتاده است.

۱۹. در دین بهی، زرتشتیان به غیر از جشنهایشان، ۶ زمان ویژه عبادت به درگاه یزدان پاک دارند. که به آن ۶ گاهانبار یا گهنبار (Gahan bar) میگویند. به اعتقاد آنان خداوند در این ۶ زمان، آفرینش خود را آغاز و پایان داده است. هر گاهانبار ۵ روز طول میکشد. آخرین گاهانبار را پنجه میگویند که آخرین روزهای سال است. در این زمان هر روز بخشی از سروده های زرتشت (گاتها) که همنام آن روز است خوانده میشود. اینها در اینجا با رنگ قهوه ای نمایان هستند.

۲۰. زرتشتیان مانند پیروان ادیان دیگر، روزه نمیگیرند. در این آیین، هر ماه چهار روز به نام روزهای نُبر (Nabor) وجود دارد که در این روزها، مردم از کشتن حیوانات و خوردن گوشت قرمز و سفید خودداری میکنند. تا هم به بقای حیوانات کمک شود، هم بدن انسان از مضرات خوردن گوشت دور بماند و هم فرهنگ پرهیز از غذاهای لذیذ برای مردم جا بیافتد. این چهار روز عبارتند از **وهمن، ماه، گوش و رام** که در گاهشماری با رنگ آبی نمایان شده اند.

۲۱. گروهی از بدخواهان و کینه جویان زرتشتیان که از نردبان زرتشت و فرهنگ مزدیسنا بالا رفته و به نام و نشانی رسیده و اکنون به آنان چنگ و دندان نشان میدهند، در چند سال گذشته تلاش کردند تا گاهشماری باستانی ایران که همان گاهشماری زرتشتیان میباشد را به آشفتگی کشانده و سالنامه "من درآوردی" و اختراعی خویش را به خورد جامعه دهند. راه شناخت گاهشماری راستین باستانی ایران و زرتشتیان و گاهشماری جعلی و اختراعی و گمراه کننده آنان بسیار ساده است. آنرا آموخته و به دیگران نیز بیاموزید. گاهشماری باستانی ایران یا همان گاهشماری زرتشتی، دارای ۱۲ ماه ۳۰ روزه است که ۵ روز با نام پنجه به پایان اسفند افزوده میشود تا ۳۶۵ روز سال ایجاد گردد. این گاهشماری دارای هفته نمیباشد. تیرگان در آن برابر با ۱۰ تیر در سالنامه رسمی میباشد. مهرگان برابر با ۱۰ مهر و آبانگان برابر ۴ آبان و اسفندگان یا همان سپندارمزگان که روز زن در ایران باستان و روز مادر زرتشتیان است، برابر ۲۹ بهمن میباشد. و زرتشتیان بر اساس همین سالنامه و در همین روزهای یاد شده آیین های کهن خویش را انجام میدهند. هرگونه تغییری در این زمانها نشان از جعل و فریب و گمراهی دارد.

هرچند این گاهشماری را همه زرتشتیان جهان خیلی خوب میشناسند و آن را از بر هستند ولی هدف من آشنایی کلیه ایرانیان با این گاهشماری میباشد. به ویژه برای به یاد داشتن جشنهای ملی و باستانی.

«به امید آنکه هر ایرانی گذشته خویش را شناخته و به اصل خویشتن بازگردد»

بهرام روشن ضمیر

نوروز ۲۷۴۹ دینی زرتشتی - ۲۵۷۰ شاهنشاهی - ۱۲۸۰ یزدگردی - ۱۲۹۰ کوچی خورشیدی